НАРОДНИ БРОЈ 26.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 нов. од сваке врсте оваких ситних слова; за . ниг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 100. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 3. ЈУЛА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Позив на претплату.

Почетком јула месеца т. г. улази „Застава“ у друго полгође своје XXXIII. године, о чему јављамо нашим претплатницима и пријатељима српске народне радикалне странке, с молбом, да се на време одазову претплатом за трећу и четврту четврт ове године.

Да би „Застава“ и у будуће стајала на висини свога патриотскога позива, да би и у будуће могла што ревносније штитити интересе, како наше уже и шире српске отаџбине, тако и саме радикалне странке, потребно је да пријатељи странке и претплатници „Заставе“ и овога пута помогну своје гласило претплатом, као што су и до сада ревно чинили.

Начелним пријатељима обраћамо пажњу и на „Заставине“ бројеве од петка. Ови се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата само за њих стаје 3 фор. годишње.

Цена „Заставе“ обележена је на челу листа.

Лист се никоме, без икакве изнимке, неће слати на вересију.

У Новом Саду, 22. јуна 1898.

Уредништво „Заставе.“

Црна Гора и Аустрија

Један од најзначајнијих политичких догађаја, што га је новинарска штампа у овој години покренула, а који мал те неће бити као нека предигра или увод у догађаје, који се могу врло лако и врло брзо исплести, то је новинарско-политички рат, што га изазва Немачко-Аустријска штампа противу Црне Горе. Неки необичан јед, који је дуго времена притуштаван и гомилан нашао је своју одушку па се разлио на сву меру противу патриотскога кнеза и оне шачице горштака, слободне српске земље.

И тај напад није се јавио усамљено. Њега су сигнализирали — огласили — листови, који стоје у непосредној близини са владајућим круговима, а на овај сигнал скочила је сва јудео-немачка штампа, па не само, да је у грубоме тону, како га могу измислити само Момзенова сабрања, напала на узвишену личност патриотскога кнеза, него су се, шта више, бацили и у отворене претње, како их можемо чути само у очи великих догађаја, у очи раскидања сваких суседних, пријатељских односа.

По нашем схватању, ова појава није без неког великога значаја. Јер тако отворен и груб нападај једне велике штампе, противу ове малене српске грудвице, морао је бити изазван услед неких важних момената. Разуме се, нападачка штампа хоће да оправда свој напад, божно изазивањем „Гл. Црногорца,“ али сад је јасно свима, па и самој њој, да тога изазивања није било, да је „Гл. Црногорца“ од те штампе подметнуто оно што никада у њему није било писано, те тако излази, да је овај и овакав повод испаду аустро-немачке штампе, само удешена маска иза које се крије са свим други повод, друга разлог, који је нагонио дотичну штампу да онај прикупљени јед излије. Није „Гл. Црногорца“ него књ. Никола узрок овоме једу, књаз Никола на кога окупаторка гледа као на кост у грлу, па који је својом тактичном, смишљеном и потпуно српском политиком, схваћеном у словенскоме духу, успео да за српску ствар у окупираним покрајинама придобије не само Мајку Русију него и још неке западне силе, којима је без сумње много стало да на словенскоме Балкану не сметају ономе исходу, који је и најправичнији и најпогоднији. Кнежеве пријатељске везе са многим јевропским дворовима, кнежево патриотско држање у Критскоме рату, кнежева непоколебана привржeност Рускоме двору, кнежева савесност и вештина, да у једноме часу отклони мамац и покида мреже, које му разапеше на граници Васојевића, кнежево путовање у Лондон и онако пријатељска пажња, коју му указиваху сви, почев од племените краљице па до последњега Енглеза, и најзад, кнежево мудро заобилажење од Беча, све су то биле појаве, све је то био трн у оку неситој немачкој штампи, која би књаза Николу и његов народ без сумње уздигла и над Хомеровим јунацима само да су нешто хтели да западну својевољно или како му драго у наручја тројецарске политике. Црној Гори певали би се тада славопоји, плели би јој се венци. Али што није учинила немачка штампа, то је учинила Руска. У „Св. Петрогр. Вјед.“ налазимо, под наведеним насловом, читав један чланак, коме је намера да одговори Бечкој „Neue Fr. Prese“ на њезино грубо нападање и изазивање Црне Горе.

У томе чланку упоређује се Црногорска и Аустријска војска. Не треба заборавити, да су немачки листови са највећим омаловажањем говорили о витештву Црногораца, те тим поводом и Руски лист говори о витештву Аустријске војске.

„Шта је аустријска војска? — Нема сумње добар материјал па ипак значајан само по необичним својим поразима. Да се не би рекло да говоримо на памет, узмимо историју новог доба. Пре 102 год. 20.000 Француза, под вођством младога Бонапарте, развејали су четири аустријске војске, од којих је свака бројала по 100.000 војника, па су дошли готово до самих капија Беча. Резултат је био сраман мир.

За последње наполеоновске војне цеи аустријски корпуси предавали су се, и Аустрија је опстала само по милости победиоца. А баш у то време, кад је Француска војска гонила пред собом Аустријску као једно стадо, Французи су трпели од Црногораца поразе за поразима, и Црногорци су отели од њих сву Боку Которску и јужну Далмацију с Дубровником. Црногорци су се толико истакли, да је Наполеон изјавио жељу да види бар једног од отих љутих Црногораца, који му не дају ока отворити, а Маршал Мармонт примами тада једнога, те га посла у Француску. У Марсељу рече неки Југословенин овоме Црногорцу, ради чега га воде у Париз. А Црногорац одговори: „добро, он може видети мртва али не жива, заробљена Црногорца“, и отрова се.

1848. г. усташе угарски сељаци и у току од две године низаху победу за победом над аустријском војском. И да Руси не дођоше, од Аустрије не би остало ни паранпарчета. 1859. г. Аустријска војска би потучена у Италији и изгуби Ломбардију а 1866. би потучена у Ческој и изгуби Венецију.

Војничка историја ретко памти такво бегство, као што је бегство Аустријске војске после битке на Садови, бегство дивље, необузадано. Доста је било да се појаве само два Пруса па да цела хиљаде без отпора ухвате маглу. И поред свију тих недаћа војничких, Аустрија је за све то време крунисала своје поразе још и нечувеним вероломством Напала је издајнички на свога савезника Наполеона у 1813 г. и на своју спаситељку Русију, у источноме рату.

Нама су познати и сукоби аустријске регуларне војске са Србима 1869 г. 300 Кривошијана, који нехтеше давати регруте, усташе противу Аустрије. Ова 300 људи разбише десет хиљада аустријских војника, па у мало што не заробише и сав главни квартир, те да пропишу Австрији мир, по коме не би морали давати рекруте, као што им то и привилегије пређашње јамчише, и по коме би миру Аустрија морала платити за погореле куће и уништена имања. Хроми, неписмени кривошијски војвода, при закључку мира, ударио је свој печат упоредо са потписом австријског генерал-губернатора у Далмацији.

Нека дакле „N. Fr. Pr.“ заједно са својим другама пише до миле воље противу кн. Николе, али 70.000 Црногораца, наоружаних од главе до пете савременим оружјем, строго дисциплинирани и жељни боја као мане небесне — нису три стотине сиротних Кривошијана

Но хајдмо даље. За окупације Босне и Херцеговине, дигла је Австрија 250.000 војника. Хаџи Лоја са 15—20.000 устаника рђаво наоружаних, без игде ичега, без топништва, без официра — једном речи,

ПОДЛИСТАК

ИНШТАЛАЦИЈА ХРВАТСКОГА БАНА БАРОНА ЈОСИФА ЈЕЛАЧИЋА

дне 5. јунија (24. маја) 1848. у Загребу.

Дипломом од 23. марта н. к. 1848. потврдио је цар и краљ Фердинанд барона Јосифа Јелачића за бана »краљевина Хрватске, Славоније и Далмације« и у тој дипломи наредио, да бана инсталира »загребачки бискуп« Ђорђе Хаулик. Но, како је Хаулик држао с Мађари, удеси вођ народни Људевит Гај, да тај чин обави, по молби, српски патријарх Јосиф Рајачић. Патријарх Рајачић је са сјајном свитом стигао био у Загреб.

На пијаци св. Катарине, у Загребу, састала се била народна скупштина, баш као, и пре тога, српска мајска скупштина у Сремских Карловцих.

Под ведрим небом одржана је та инсталација бана Јелачића, баш као и у Карловцих избор патријарха и војводе српског.

У хрватском „Obzoru“ излази низ чланака, по имену: „Hrvatski pokret u letu godine 1848.“ Из тих чланака изведосмо и ми ево (из бројева 149, 150 и 151) овај извод, и допунисмо за наше пошт. читаоце, а и окренусмо гдешто на правопис српски ради лакшег читања. Доносимо пак из „Obzora“ од речи до речи заклетку бана Јелачића и две његове беседе и једну беседу патријарха Јосифа Јелачића..

Председник народној скупштини Мирко Лентулај, отворив збор и договор, нареди да се прочита поменута диплома цара и краља Фердинанда, којом именује и потврђује бана Јелачића у банском достојанству, и додаје се да »загребачки бискуп« Ђурђе Хаулик инсталише бана.

Прочитана диплома би примљена са великом радошћу. Затим председник скупштински именује три одбора, који ће отићи у банску палату тамо, по бана Јелачића, и по патријарха Рајачића, и допратио их на скупштину, у народ! Првом одбору би на челу хрватски бискуп Мирко Ожеговић, другому пакрачки српски владика Крагујевић, а трећему карлштатски Евђеније Јовановић

Док су те депутације ишле по бана и по патријарха — народна скупштина изабра, по стародревном праву хрватском, које управ народу припадаше, бана Јелачића за капетана или војводу Хрватске, Славоније и Далмације. А исто тако изабра скупштина тад и протонотарија државина, у старо доба званога логотета, аркиђака земаљскога.

У том заори се пред палатом банском громовито »Живио!« те се разлеже од једнога краја града од другога. Музике засвираше народне попевке, топови загрмише на многим странама градским, а међу народ се покаже његов љубимац — бан Јелачић и српски патријарх Рајачић. Кад стигоше на пијацу св. Катарине, ступи бан у зачеље стола, те поздрави народ кратким али срдачним говором овим:

»Увјек сам се поносио и радовао, што ме је родила хрватска мајка у домовини хрватској. Него зора сласти живота мога тек ми онда свану, кад ме је мили глас народа позвао као бана у средину своју, а милостиви се владар наш са желјом народа срео, те ме је у дио пала тако сјајна част. Мене је усрећило повјерење народа, мене је усрећила сласт, да је народу подјељен народни бан. — Мили мој народе! Ево сам душом и тјелом твој бан. — Прими ме у братински наручај твој, те буди увјерен, да ћу једино за домовину и краља живити и умријети! — Подјељење части моје већ сам објавио теби, народе мој; сада молим, да се то овдје у народној скупштини прогласи Једва пак чекам, да се закунем народу и краљу своме.«

Пред бана Јелачића поставише на сто распетије и запаљене свеће. Јелачић диже у вис три прста па је гласно за патријархом Рајачићем изговарао присегу (заклетву):

»Ја, Јосип Јелачић, бан краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, присезем (заклињем се) на живога Бога, блажену дјевицу Богородицу Марију, те на све свете и одабранике божје. Тврду вјеру задајем и обећајем прејасном, премоћному и непредобитном принципу Фердинанду I-ом цару аустријскому, а V-ом овога имена угарскому, ческому, далматинскому, хрватскому-славонскому итд. апостомскому краљу, наслједному принципу државном, те господину премилостивом господину нашем: да Његовоме посвећеном царско краљ вском Величанству увјек бити вјеран, послушан и одан; да ћу његовим баштиницима и наследницима увиек пазити и настојати промицати част, достојанство и корист, а по могућности одвраћати штету њихову. Присежем даље: да ћу по светој дужности својој — као искрен син ове домовине и као бан краљевина Далмације, Хрватске и Славоније у свакој прилици и безикаквогобзирапроти свакому насиљу, неправди и увреди, те проти сваком непријатељу крепко као што и морам, штитити и чувати ове краљевине с уставом њиховим, као што и циели народ који у њима пребива у његовој слободи и у правицама његовим. Законе ћу државне обдржавати, а свима, који би предамном тражили какову правду, као што и у сваком другом послу, који ће спадати на моју дужност, учинићу истинит и праведан суд по могућности својој, како по Богу и правди његовој проналазим, да чинити морам — не гледећи, да ли је та особа богата или сиромашна, без обзира на сталиш или вјеру, одстранивши свако мито, наклоност, мржњу, љубав, допадност и страх. Сада не припадам ниједному тајному друштву или побратимству нити унутар граница држава Његовога царског величанства нити изван њих: нећу се пак ни одсада, било под којом год изликом, упустити у каковогод тајно друштво. Тако ми помогао Бог, блажена дјевица Марија и сви свеци и одабраници божји!«

После довршене заклетве господа су бана Јелачића три пута дигли у вис, а госпође с ближњих прозора цвећем га обасуле. Уз неизречиво весеље тако се свршила свечана инсталација бана Јелачића.

Одмах после заклетве отвори бан Јелачић хрватски сабор. При том је рекао красан говор, вредан, да се ради духа овога овде изнесе.

»У присеги мојој изражена су сва одушевљења моја према краљу и према вама, вриједни заступници дичнога народа; а по вама читавоме народу мојем. Присегом су мени ови одношаји постали свети. Али свети су ми били и увек ће ми бити по слатком и вјерном чувству, што га неугасиво гојим за домовину своју.

»И за нашу домовину дошло је свеопће благо новијег времена: слобода. Чиме да вам јавим весеље, радост — да рекнем раскош — срца мога, што је баш мени у дио пала та срећа, да вама — као заступницима народа — први могу навијестити ријеч од слободе? Домовина наша имала је јуначких и славних банова. То је признала повјест, а припознајем и ја. Али двојим, да је икоји бан био сретнији од мене! Ја сам, наиме, у изказаној ми од народа мога љубави сретнији и од најсретнијих. Бра-

са сељацима у пуном смислу одупро се. И Австрија је са великом натегом и великим губитцима једва успела да са својих четврт милијона војске сузбије ову шачицу бораца. 1882 г. устали су на Црногорској граници само 2000 православних Срба, устали су услед религиознога притискивања. Па шта је било? Цело лето и јесен борило се против ове две хиљадо 80000 австријских војника, па ипак нису били у стању да угуше устанак. Тај устанак престао је само због недовољне хране и услед савета кнеза Николе, зашта му Австрија сада и плаћа онаким истим новцем каквим је платила Русији за 1849 г.

Што се тиче Црногорске војске нека о њој говори сама њезина историјска прошлост. Ми ћемо се задржати само на биткама са војском Сулејмановом пре 21 године, а то баш зато, што „Neue Fr. Pr.“ говори о томе и вели, да Црногорци никада нису били јачи него тада.

У Бјелопаличској равни срело је 11.000 Црногораца 75.000 Сулејманових војника. Бој је трајао 9 дана и 9 ноћи и свршио се потпуно пропашћу Турака. У тој страховитој битци пало је 3500 које рањених, које убијених Црногораца, и онда је „N. Fr. Pr.“ похитала да јави злурадо како су Црногорци победили смрћу својом. Али преварили су се. Црна Гора није умрла. него живи и живеће „на страх врагам“!

Тако исто преварила се „Neue Fr. Pr.“ кад вели, да од тога времена нестаје Црногорске силе. Пре 21 годину чували су Дугу 10—12 хиљада, а сад могу да чувају пролаз 50.000 Црногораца, па осим тога и на свим осталим положајима да изведе двапут онолико бораца, колико их је имала онда.

Црна Гора данас има 120.000 пушака; од њих 70.000 су за Црногорце а 50.000 за друге; а ако за ове „друге“ буде мало, ми се надамо да ће им онолико колико је нужно дати љубазни суседи.

Око Црне Горе пре 21 годину било је 120.000 турске војске, која је, узгред рећи далеко друкчија од аустријске, и та војска, са храбрим Сулејманом на челу, није могла да одоле 20.000 Црногораца. Кад је то тако, онда настаје занимљиво питање, колико би морала Аустрија послати војске на Црну Гору, да одоле не 20.000 него 70.000 Црногораца.“

И у такоме смислу продужује се и завршује овај чланак, који је значајан не само са историјских података, него и с тога, што се такав чланак, који на претње аустријске штампе одговара овако оштро и изазивачки, налази баш у органу кнеза Ухтомскога.

Аустријска штампа изгубила је битку, јер је на крају крајева повукла све речи натраг и признала, да је све оно писала из необавештености. А овај чланак, који после тога признања долази, шинуо ју је тако згодно, да ће још подуже времена носити натечене образе.

Скупштина српског учитељског конвикта.

Нови Сад 2. јула.

По обичају одржан је данас после 8 сах. у јутру парастос умрлим члановима и добробротворима ове установе. у Николајевској цркви, на којем је чинодејствовао прота Милан Ћирић.

Око 9 сах. искупио се довољан број чланова и председник је отворио седницу.

За перовођу изабран је Петар Стефановић, учитељ из Руме.

Председник Арк. Варађанин спомиње умрле чланове М. Атанацковића из Н Села, Јову Марића из Н. Сада; добротворе: Љубицу Радишићку, Милоша и Марију Димитријевићку. Скупштина се одазива устајањем и узвиком: Слава им!

Председник чита свој писмени извештај, у којем напомиње најновије добротворе и прилагаче и говори о напретку овога друштва.

Узети су на знање извештаји прегледачког одбора о рачунима за прошлу годину, благајников рачун за прву половину ове године, пододбора за прегледање рачуна економије конвитске. По тим рачунима било је свега дефицита 538 фор. 55 нов. а чист дефицит за саму економију конвикта износи 105 ф. 55 н.

После објашњења у ствари мањка, примљен је извештај стим, да се у будуће установи прорачун и у њега стави рубрика непредвиђених трошкова.

На молбу неких учитеља из Босне решено је, да се приме као чланови помагачи, али да за децу плаћају по 14 фор. месечно.

Предс. Арк. Варађанин препоручује да се за почасног члана изабере Лаза Милошев управитељ централног кредитног завода у Н. Саду, као заслуге његове напомиње, што је његовим заузимањем оставила пок. Димитријевићка конвикту 5.000 фор., што је помагао да се у централном заводу добије зајам од 12.000 ф р по $5^1/_2$ %, што је израдио да се за нову зграду конвикта добију бесплатно од централног завода старе цигле. Скупштина усваја предлог,

Пријавило се за вођење кујне у заводу пет компетаната и скупштина је упутила управни одбор, да с једним од петорице сачини уговор, и покушај ова начин економије за идућу годину.

Сви стари питомци узети су поново а осим њих примљено је нових питомаца те је број увећан.

За питомце је задржана месечна наплата као и лане. Помагачи плаћају по 16 фор. месечно, а редовни 12 фор. кад има двоје деце од једних родитеља, једно плаћа 12 фор а друго 10 фор.

Узет је на знање лекарски извештај о стању питомског здравља.

Председник захваљује на досадашњем поверењу и позива скупштину до другог бира, јер држи да је у учитељству и с тога може бити слаб одзив према овој установи, што су многи лично нерасположени према њему, јер то је опазио и при неким изборима, где неће да му поклањају поверење и ако га овде сви бирају за председника (чује се глас: останите док не одужите конвикт!) После позива са више страна да се прими још за годину дана изабран је једногласно за председника.

За потпредседника изабран је једногласно Гавра Путник, за благајника члан помагач Паја Ћурчић благајник у црквн. школ опћини новосадској, за перовођу новосадска учитељица Јелисавета Павловићева.

У управни одбор изабрани су: Радован Малушевић из Ср. Карловаца, Ник. Јовановић из Инђије, Гл. Миладиновић из Н. Сада, Јефта Миковић из Сентомаша, Арк. Павловић, Ст. Кер, Мита Пејић, Госпођинци, Вељко Петровић из Земуна, Коста Шијачки из Ст. Футога, Пера Стефановић, Рума, Јов. Драговоћ, Каменица, Александар Коњовић, Брестовац и Ђорђе Крајновић из Баноштра.

У надзорни одбор изабрани су Алекс. Јорговић, Стева Милованов, Пера Дамјановић сви из Н. Сада.

У погледу неуредних платиша решено је да се они, који годинама нису плаћали бришу из члантсва, који су уплатили знатнију своту да се причекају до краја ове године и ако не уплате целу пристојбу коју дугују, да се бришу.

За оверовљење зиписника изабрани су: Срдан Увалић из Лалића, Ђока Милић и Ђ. Михајловић из Новог Сада.

После скупштине посетили су чланови гроб добротвора Милоша и Марије Димитријевић и положили венац. У Конвивтским просторијама одржан је ручак на којем су били присутни скоро сви чланови са скупштине. О ручку је пало више лепих здравица.

Политичке вести.

Аустро-Угарска. Чешки листови говоре о томе, како ће се сво тежиште политичког стања пренети у Пешту, ако се између аустријске владе и немачке левице не постигне споразум. Ради се на томе да ли ће угарска влада пристати, да на основу 14. §. склопи са аустријском владом поравнање, Пође ли ово за руком, то ће се у Аустрији помоћу §. 14. све догле владати, догод се не поврате уставне прилике. Не престане ли угарска влада на тај предлог аустријске владе, то не преостаје ништа друго, већ да се у јесен створи ново парламентарно тело, на које ће се онда пренети поравнање међу Аустријом и Угарском. — Језично питање у Аустрији никако да се расветли. Као што смо у пређашњем броју јавили, удружене партије немачке левице одржале су своје седнице и тројица изасланика поднели су председнику министарства грофу Туну закључак конференције. О садржини тога закључка још се није ништа изнело на јавност, но толико се зна за сигурно, да је немачва левица одбила свако преговарање са владом, догод се пре свега језичне наредбе не укину. При свем том аустријски листови доносе, како ће се после тога, поново покушати, да се путем преговарања постигне споразум између владе и немачке левице.

Црна Гора. Гађање новим руским репетиркама. „Глас Црногорца“ пише: Пошље само три редовна вежбања у гађању биљега са новим пушкама (у којим вјежбањима постигнути су редом резултати: врло добар, скоро одличан и више него одличан, према датима, који се траже у руској војсци), 19. тек. мјесеца, између 6 и 10 ура прије подне, једна чета војника — у присуству Њ. Њ. В В. Књаза Господара, Књаза Нашљедника и Књаза Батемберга, србијанског посланика г. пуковника Машина и др. — извршила је два опитна вјежбања. — Прво је било удбено гађање на остојању од 800 корака у биљег од 4 слике раста човјечијег једна уз другу и постигнут је резултат 87 од сто (вриједно је узети у обзиру да се по најновијој руској настави захтијева 50 од сто за одличан резулатат;) а друго је било плотунско на одстојању од 1400 кор. (из брда у равницу) у биљег, који преставља батерију (али се гађало само у један т. п.) и добио се резултат од 26 од сто (с Бердановим пушкама захтевало се при овом гађању 6 од сто за добар успех, и ако су наши баталиони стојеће војске, у границама поменутих одстојања, чинили редовно између 15 и 20 од сто.)

Његово Височанство Књаз Господар није ни једног дана пропусттио а да не дође на гађалиште по неколико пути за вријеме вјежбања. — Једног дана затекао је, ђе се двије чете вјежбају у гађању са 800 кор. и од истих заповједио да се четврти водови измакну на одстојање од 1450 кор. и изврше гађање јединачном паљбом у исте биљеге, у које се прије тога гађаше (на сваки вод само по један биљег, састављен из 4 слике човјечијег раста.) У колико су ови водови гађали, Господар је стојао у близини биљега јер је хтио да сам лично види ефект гађања; осим што је био необичан број поадатака (56 од сто +), господара је особито задовољило групирање зрна, да је заповједио, пошто су поготци показани, да стријељцима трубач три пут свира знак „пред прси“, а затим је благоизволио заповиједити, те су сутра дан, 17. тек. мј., поменути водови са својим старешинама учинили богати објед на господарев трошак, испод нарочито подигнутог хлада на свом гађалишту.

Највише пак изненадило је све присутне, а господара задовољило то, кад је Он једног дана изазвао три проста војника народне војске из гомиле присутних, који, оставивши домаћи рад, бијаху дотрчали да — као обично сваког дана — посматрају гађање са новим пушкама, па заповједио да им се дадну три репетирке и по два фишека и да им се не казује ни сами начин пуњења а камо ли што даље, те ови три сиромаха земљодјелца испалише један за другим шест метака и учинише шест погодака! Господар се подиже и са очинским осмјехом милостиво им пружи руку, а из руке по 20 у злату франака.

— Како бечким листовима јављају са Цетиња, тамо су под председништвом кнеза Ниволе држана

ћо! Слобода је ето постала истином; јер ко може сумњати, да није већ то својина наша? Та ви сте живи доказ и чврсти знак овога божанскога блага! Слободе наиме глас сакупио је овдје заступнике народа, како можда никада нису били сакупљени прађедови ваши. Нисте ви више овђе само заступници своји; нисте бранитељи повлаштених сталежа. Ви сте слободни људи, слободни заступници слободног и дичног народа. — Исти онај глас од слободе позвао је овамо и вас, заступници јуначке крајине наше. Здрави били у колу вјерне браће своје. Благослов вам био од свемогућег Бога! Нека вас и нас води заједно братски скопчане, да задаћу нашу сретно ријешимо за домовину нашу. Нестаде оних времена, кад сте нас ви сами брани ли јуначком десницом својом Сад смо и ми бранитељи и чувари. Нека дође погибао, сав ће народ бити једна рука, једно срце и један големи, непобједиви јунак. У вријеме пак благога мира, наслађиваћемо се уживањем једнаких држављанских права.

»Величанствена је задаћа наша. Ако је вјешто ријешимо, учинићемо народу нашему част и славу. Стрменита, додуше, стаза води к циљу томе. Али макар та стаза била још тако горка и тежка, ми морамо да њоме пођемо, па да овако уздигнемо част и славу народа. Управо у томе, наиме, стоји садржај свих својстава, које означују главне биљеге настојања народног. За то сте сакупљени овђе. Озбрно савјетујте се свом снагом и срца и ума свога. Будите, наиме, увјерени: да од ријешења садашњих околности наших заједно зависи и будућност наша.

»Главни су живци народног и политичког живота нашег: одношаји наши према милостивому и доброму краљу нашем и према високој обитељи његовој — из размјерје међу Угарском и међу нама. Браћо! Нашему народу од вјекова је прирођена непорушива вјерност према краљу нашем! И нас одушевљава кријепост вјерности ове. Красној пословици садањега вијека: »Слобода, једнакост и братимство« придајмо браћо јоште златом писане и у срце укорјењене рјечи: »Вјерност владаоцу нашему!«

»Одношаји пак наши према Угарској имају три стране: како наиме бијаше прије; како стоји сада, а како да буде у будуће: то је посао сабора нашег, па за то не могу — а ни нећу да у том обзиру опширније говорим, па да се с особним мнијењем својим представљам претресању саборском. Него по жељама народа — а то су и моје жеље — изречен је савез с угарском круном, која је и круна домовине наше, јер украшује главе оних краљева, који су владали и владају над хрватском, славонском и далматинском земљом. За то осјећам дужност, да вас позовем и опоменем, како бисте гледе наших одношаја према Мађарима себи уздржати савез, али на тај начин, да остане проста и незапријечена једнакост права и слободно развијање народности свим народима, који живе под угарском круном.

»Али ми не ћемо, браћо, да будемо привезани само мртвому злату на круни угарској. Нека буде живи увјет тога савеза онај ко носи круну. За то хоћемо, да у будуће тај савез само тако траје, да угарска круна остане скопчана са високом династијом нашом у смислу прагматичке санкције.

»Установљење нашега размјерја према Угарској опредијелиће нам правац за наша саборска претресања, и то не само у смислу законотворном, него такођер и у обзиру унутарњег управљања нашег. Браћо! На темељу слободе, једнакости и братимства оснивају се и морају се оснивати сви одношаји између владе и народа, између државе и државе, између народа и народа. То захтијева силни дух времена, у којем човјечност тежи к савршености. На овај темељ ставићемо и ми одношаје наше према Мађарима. Не можемо наиме увек против њима стајати непријатељски оборужани. Осамсто-годишњи пак братски и сусједни савез јамчи нам за то, да ћемо пријатељском руком моћи одстранити оне распре, што сада међу нама владају.

»У несретном ипак случају оном, ако би се Мађари против нама, и против нашим суплеменицима у Угарској и надаље понашали не као браћа, него као тлачитељи: тада нека знаду, да смо им приправни макар с мачем у руци доказати, како је изтекло вријеме, да један народ господује над другим — држећи се при том ријечи, што их је рекао дични — домовине наше бан Ердеди: „Regnum regno non praescribit leges!“

»На страну дакле са самосиљем Мађара! Ми га нисмо признали ни прије 15. марта, а послије мартовскога преврата сломили смо га и уништили. Тиме управо и дођосмо у садашњи наш положај против Мађарима. Против њиховом господовању зна ћемо се и надаље осигурати. Ми се можемо подложити само таквој влади, која нас управља према главним начелима стародавног устава нашег у сугласју краљевске моћи Зато нити смо се хтјели, нити смо се могли починити садашњој влади мађарској. Ова, наиме, не само да не стоји ни у каковом законитом одношају с краљевском влашћу, већ је краља управо сасвим учинила својевољно одвисним од себе. Тиме је, да како, у темељу уздрмано монаркично начело.

»Нећу се опширно упуштати у претресање комисије, која је незаконито изаслана против мојој особи и против мени повјереним државним областима. Нехајем ја за она сумњичења, као да смо ми против краљу, против цјелокупности — по граматичкој санкцији сједињених држава — читаве монаркије, па да ја намеравам сјеверном колосу издати вас и краља свога! То су старе пјесме, које ја — као голе, свијету познате лажи — од нас одбијам. Наши чини ће говорити за нас.

»Што се пак тиче сумњичења о панславистичким тежњама нашим, ту ћемо отворено исповиједити, да се сва симпатија и љубав према славјанским суплеменицима нашим протеже једино на народе, а нипошто на владе њихове. У тој свеопћој, узајамној љубави налазимо најјаче јемство народнога живота нашег.

»Законе, које су сталежи и редови учинили на минулом сабору Угарском и придружених јој краљевина, а које ће предложити бивши — славе вриједни — поклисари наши, остављам претресању сакупљених овдје заступника народних.

»Једна ствар задаје бол срцу моме. У нашој, наиме, средини не видим браћу нашу Далматинце. Пошто иста крв тече и у њиховим жилама, надам се у родољубље њихово, да ће употрјебити сву снагу своју, како би се у истину претворио стародавни наш савез, који сада опстоји само по наслову.

»Спомињем вам напокон још и оне наредбе моје, што сам их ја у милој домовини нашој као — самој себи остављеној — привремено учинио за уздржање толи потребитог мира и реда. Познате су вам, па их за то нећу потанко разлагати. Просудите их духом домољубља вашег, те изреците о њима одлуку своју. Ако буду заслужиле одобрење народа, вјерујте ми, да ћу тиме задобити најлађу награду деловања мога. Вјерујте и то, да се нисте у мени преварили. Вјерујте ми, да ћу до вјека живити и умријети за домовину и за краља!

Громко »Живио!« пропрати красни овај говор, каквога још није народ наш чуо из банских уста. Бана Јелачића опет дигоше три пута у вис.

На то му одговори патријарх Рајачић овим говором:

»Преузвишени господине бане, мила дико и надежда нашо! Од давних времена ни један

саветовања у којима су учествовали сви бригадири. На тим савјетовања, бјеше говор о догађајима, који би се могли догодити на србско-арнаутској граници, а већало се и о мјерама, које су потребне за обћу народну обрану.

Бугарска. Влада је закључила са једном групом француских банкарских кућа зајам од 10 милијуна форинти.

Француска. У Паризу је затвор мајора Естерхазија и његове љубазпице изазвао велико изненађење. У опште се мисли, да је француска влада добила званично извешће од немачке владе, у коме се тврди, да војни аташе Шварцкопен није стајао у вези са Драјфусом, већ са Естерхазијом. Учињена је преметачина у стану Естерхазијевом и заплењени су многи списи.

Шпанско-амерички рат.

Бомбардовање Сантјага отпочело је. Америчка флота је својом ватром учинила силна квара. Војска генерала Шафтера заузела је и последње шанчеве те шпанска војска не може се више из вароши уклонити. Генерал Шафтер прекинуо је после тога успеха даље бомбардовање и послао је писмо шпанском генералу Торелу, у коме му износи, да је американска флота својим бомбардовањем посведочила, да је кадра, да целу варош разруши. Уједно му је изнео, да су 15.000 шпански и кубански бегунаца у Елганеји изложени глади, јер Американци не могу да их изране. При крају тражи, да се Сантјаго одмах преда, јер ће иначе поново отпочети бомбардовање. Генерал Торел је после подужег саветовања отпоручио да прво мора потражити упутство из Мадрида, а чим ово буде стигло одмах ће коначно одговорити. Амерички генерал Шафтер заповедио је својим четама да мирују, но да буду потпуно спремне, како би сваког тренутка поново могли варош напасти. — Из Вашингтона јављају, да је ратни секретар Алгер наредио, да се разоре све мине у пристаништима америчких држава, јер нема више опасности, да ће какова шпанска флота напасти на исте. — И ако Русија неће да предузме на се, да прва покрене преговоре о миру, то руски листови, говорећи о министарској кризи у Шпанији, износе да питање о Филипинима може врло озбиљне последице изазвати. Петроградски листови заступају мишлење, да Филипини треба да остану у рукама шпанским, или да пређу у својину уједињених држава, никако пак не сме бити поделењи између Енглеске, Немачке и Јапанске. По свој прилици да неће ни једна европска сила имати што против тога, да Филипини остану у шпанским рукама; сасвим ће другче бити, ако их Америка буде хтела себи присајединити, то би наишло на велики отпор, јер би то Енглеска врло тешко одобрила, а Немачка пак никако, због своје источно азијске политике.

Вести из места и са стране.

Српска православна црква у Босни и Херцеговини пред светском штампом. У прошлом броју пренели смо чланак из „Петроградских Вједомости," у којем се стручно и исцрпно износи данашње жалосно стање српске православне цркве у Босни и Херцеговини, и пребацују како цариградској патријаршији, тако и православној Русији, да се у окупацији нису ништа бринули за онај православни народ.

Тај чланак пренеле су и немачке „Sl. Petersburger Zeitung" а по овима и многе светске новине у Немачкој.

Лукићева прослава У среду прослависмо двадесетпетогодишњицу Добринавићеву, а сутра ћемо прославити не мању славу Андре Лукића. Но на помињући ово нашим читаоцима уверени смо, да није потребно да истичемо како нам је дужност, да се одазовемо слављу нашег уметника Андре. Ми честитамо уметнику нашем његово славље и топло желимо, да кроз 25 година заједно са својим другом, Добриновићем, прослави на Српској позорници свој уметнички златни јубилеум.

Читуља. Миливој (Милан) П. Павловић учитељ у Нађ-Фали, умро је 5. јуна о. г. у градској болници темишварској. Покојник је вредан и одушевљен Србин, а истрајао у раду учитељском за добре школе и раднике јој. Са своје искрене и одлучне природе, стекао је доста непријатеља међу онима што волу мале и незнатне да потискују; то је и дотле дошло, да су га и политичке власти гониле. Радио је пером у „Српству," „Застави," „Бачванину," „Школском Одјеку" и. т. д. Нека је вечан спомен овом утрођеном раднику на пољу добра и просвете народне!

Међународни ђачки конгрес. Да се оснује „међународни савез ђака", позвани су ђаци свију народности, да дођу на међународни конгрес, који ће се одржати у другој половини месеца септембра у Турину, ђака савези, који немају политичке или религиосне сврхе, умољени су, да именују своје заступнишвто. Заступници свеучилишта, виших школа, савеза итд. морају се исказати ваљаним мандатом, подписаним по ректору, равнатељу или председнику. ђаци, који су специјални заступници, уживат ће све погодности позваника. Конгрес ће трајати најмање десет дана. Позиве за тај конгрес разашиље „Независни одбор првог међународног ђачког конгреса".

Из Црне Горе. Принц Јосиф Батемберг и књегиња Ана, — зет и ћер Њ, В. Књаза Црне Горе приспели су у прошли понедеоник на Цетиње. — 17 о. м. прослављен је свечако 27 рођен дан престолонаследника црногорског Данила. — Гађање новим руским репетиркама отпочела је црногорска војска, и иста постизава одличан успех. — Летина у Црној Гори врло је добра, како жита тако и виногради и маслине дају наде на добру бербу.

Моравски гости у Прагу. Прекјуче и јуче дошли су у Праг многобројни гости из Моравске, да посете изложбу градитеља и инжинира. Њима је у част била приређена свечаност. Јуче у јутро кренула се од Винохрада свечана поворка изложби. Моравски гости ишли су скупа, одевени у својим народном оделу, а за тим су се возили на алегорична кола са збирком Палацкијевом. Многобројно општинство, које је у улицама, које је поворка пролазила, правила шпалир, бурно је клицало. У свечаној поворци учествовали су и моравски „Соколаши". После подне била је у чешком селу у изложби Палацкијевом свечаност. Од чистог прихода пашће трећина за чешко приказивање у Брну. Градоначелник др. Подлипни држао је у изложби моравским гостима говор.

Јапан на парижкој светској изложби кани изложити шестороугласту кућу од порцулана, која имаде у обсегу неколико рифова, а тежка је 1400 центи. Та је кућа кажу, права уметнина. Изложбени трошкови за њу износи ће 24.000 фор.

Мухамеданац добротвор српске школе. „Цариград. Гласнику" пишу из Ахинавића у Сјеничком округу, да је у почетку маја мјесеца тамо отворена нова српска школа, за коју је честити мухамеданац Билал-ефендија Авдагић поклонио велики простор земљишни, и тако постао добротвор српске православне школе. Хвала честитоме брату мухамеданцу!

Ратарев тестамент. Код сегединског судбеног стола вукла се много година парница, која је тек сад решена од највишег суда. Парничари су Срби, брат и сестра, а око чега су се парничили, вреди да се забележи. Јован К. из оближњег села, с оне стране Тисе, осетио је, да му се ближи крај. Дозове сеоског бележника и четири суседа, те хоће да прави тестаменат. — Шта ће то теби брат Јово? пита га најближи сусед. Сачувај Боже смрти, наследиће те деца. Немаш их стотину, но сина и ћер, па ће они то поделити. — Није то тако брат Пајо, неће се они никад поделити, ако их ја не поделим. Парничиће се док су живи. Познајем ја моју крв. И ја нисам излазио из парнице. — Та поделиће их суд, вели му Паја. — Јесте, па да продаду и кућу и земљу, те да се шири по мојој кући ма ко. Јок! него земља нек иде на чисто сину, а кућа, марва и све што је у кући — ћери. То је од прилике једнака вредност. — Ето, тако је он хтео и тако је записао бележник. — Нисмо још готови, каже му на то болесник. Имам још 250 форинти у новцу. Одатле нек иде 50 фор. на сарану, а оних 200 форинти... — „Пола сину, а пола ћери", вели бележник, да му уштеди говор и хоће већ да пише. — Болесник је вртео главом. То нек се метне на страну, каже, па кад се узбуду парничили, нек иде на суд, штемпле и адвокате. — Ама око чега ће се парничити, кад си их изделио и све лепо одредио, вели бележник. — Не знам око чега, наћи ће већ. Само ја нећу да потроше новац, па после да продају због парничења земљу и кућу. Тако сам ја то смислио, и тако нека буде. Познајем ја моју крв. Самртникова се не пориче. Записаше и потписаше, како је он хтео. Али се његова болест отегла. Па како му нека његова рођака, која је била код њега, није могла угодити, пресели својој ћери и зету. Тамо је боловао 6 недеља дана и умре. Отворили су тестамент код краљевског бележника и бележник се насмеја кад прочита оно о оних 200 форината што иде на парницу. Али им каже: Изјавите да пристајете, онда нема парнице, па ће те и оних 200 форината поделити, јер сте природни наследници свега што преостаје. — Син изјави да му је право, али не пристаје ћи. Каже: Ја сам и онако ускраћена. Кућа, покућство и марва не вреди колико и земља. Али већ нећу да кварим вољу покојног оца. Него је он боловао код мене шест недеља, дворила сам га и трошила, зато нека ми се призна 60 фор. а оно друго да делимо. — Али о свему томе неће брат ни да чује и започе парница. Трајала је неких 5 година, а оних 200 форината одоше као на ватру. Кћи је продала наслеђену кућу још друге године, а и син се ружно задужио. Земља, што ју је наследио и његова је и није његова. Прибележио се на њу и адвокат и ко још не. Кћери је досудио највиши суд 42 форината, што је показала, да је издала на лекара, лекове и још неке ствари за болесног јој оца. Али колико пута по 42 форината одоше и њој и брату јој, то само они знају и то није забележено у парничним списима. — Ето, такви смо ми, или да кажемо правије и одвише нас је таквих.

„Земљ. Пријатељ".

Разно.

Земљина старост. О старости земљиној Геолози врло разно тврде, али ни један није сматрао да је земља старија од неколико десетина милијона година. Међутим, енглезки геолог, Хулдчајдл доказује, да је само од терцијалне епохе до данас прошло 93 мил. год. а од почетка Кембријске, дакле од најстарије епохе прошло је око 700 мил. год. Органски живот, могао се започети пре ове епохе, дакле раније и од 700 мил. год. Ко од ових геолога има право тешко је знати. Кад узмемо на ум да је и земља женскога реда, онда свакако међу свима геолозима Хулдчајдл је био најнеучтивији.

Трговина.

НОВИ САД, 2. јула. — Пшеница прве каквоће фор. 11·——— н. Пшеница средња ф. 10·70 до 80 н. Пшеница лакша роба ф. 10·50—60 н. Наполица ф. 10·——— ф. Јечам нови ф. 4·50—5 ф Зоб 7 ф. 20—30 н. Кукуруз у зрну ф. 4·80— 5 ф. Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. дебела пањена 70 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 50—52 нов.
„ средњи . . 47—48 нов.
„ лаки . . . 44—46 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 24—26—— нов. по клгр.
Јагњци 5—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

1. јуна било је . . . . . 4·19 мет.
2. јуна било је . . . . . 4·18 мет

*

БУДИМПЕШТА, 12. јула. Извештај о житарској трговини од Манојла Манно Зисе (**Em. Manno Zissy Budapest Petöfi-tér 3.**) житарска и земаљских производа комисионарска радња.

Готова роба.

Време је у опште облачно, кишовито и јако променљиво. Косидба је увелико почела у целој Угарској а на неким местима већ почињу и жњети, ради чега би било нужно лепо и суво време.

Из Јужне Немачке јављају да је време ладно и кишовито, дочим из других делова јављају да је време суво и лепо које је и за желити да би се жетва ражи, којој је киша шкодила, у што бољем квалитету добије. Из Браиле јављају да су у Румунији са новом жетвом потп но задовољни. У подунавским равницама као и у Добручи је косидба у велико и по прављеним пробама је ново жито у погледу квалитета јако добро, а у погледу количине прилично добро. Из Бугарске долазе такођер добри гласови изузимајући неке крајеве где је леда било. У Енглеској је ове недеље време много угодније било него прошле за развитак усева. Из Француске јављају да се време улепшава. Поједини диштрикти јужне Русије су јако патили од суше, али по најновијим гласовима се стање поправило. У кримском диштрикту је ладноћа развитку усева до та шкодила ради чега је нова жетва јако закашњена. По најновијој вести се таксира жетва жита у целој Америци на 600 милиона душа (1 души 33 киле) и тако овогодишња жетва жита неће бити боља од лањске Готова роба на овдашњој пијаци:

Почем је код овдашњи млина већ и последње зрно жита нестало то су јуче почели јако живо куповати и цена је готовој роби са 1 ф. 50 скупља од прошле недеље, ради тога би саветно било да сваки ко има готова жита што пре овамо пошље, јер ће доцније бити већи довози, који ће јако упливисати на цену.

Ново жито је продавано по квалитету од 10 ф. 50 н. до 11 ф. 50 н. жито старо Мађарско од 74 до 78 кг. тешко 12 ф. до 13 ф. 3 м од 100 кила.

Раж нова фор. 7·80—8·20 каса до 100 кила.
Раж стара фор. 7·50 –7·80 каса до 100 кила.
Зоб стара фор. 5·20—5·30 каса до 100 кила.
Јечам нов фор. 5·20—5·25 каса до 100 кила.

Термини закључују:

Жито за јесен фор. 8·77—78.
Раж за јесен фор. 6·86 –87.
Зоб за јесен фор. 5·70—72
Кукуруз за јули август фор. 5.10—12.
Кукуруз за мај-јуни 1899. 4·30—32.

*

БЕЧ, 12. јула п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 6797 к., дошло је 3678 ком. млађе врсте, 2548 комада угојених мађ. соја — Свега 6226 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба 54—55 н. изнимно 54 н.
Средња „ 52—53 н.
Сремска „ 52—54 н.
Назимад „ 46—54 н.
Цена је сланини 57—— ф.
„ „ масти 60—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5129 комада, од којих беше 3852 угојених и 1277 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — — 38—39 нов.
Слабије — — — — — 30—35 „
Мађарске прима — — — 36—37 „
Средње — — — — — 29—32 „
Бикови немачки прима — 32—34 „
Бикови немачки слабији — 26—30 „
од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Најновије вести.

Прилике у Аустрији. Последњих дана круже по Аустрији разноврсни гласови, о смеровима и намерама владе гр. Туна, у случају да се не постигне споразум са немачком левицом. Говори се, да ће се царевинско веће саззати у августу. Затим о уважању језичног закона на основу § 14., даље о октројисању неког федералистичког устава; о делимичној и целокупној министарској кризи и т. д. Све ове вести оснивају се по свој прилици на комбинацијама, јер влада аустријска не износи ништа о досадањем положају.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа).

У суботу 4. (16.) јула: „Циганин." Позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Сиглигети, посрбио Јустин М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хаџић, музика од А. Милчинског. **Свечана представа у прославу двадесетпетогодишњег глумовања Андре Лукића**

У недељу 5. (17.) јула: „**Прибислав и Божана**". Историјска драма с певањем у 5 чинова, написао Драг. Ј. Илијић, музика од Д. Јенка.

глас није тако мило ударио у срце народа нашег, као онај глас, да те је цвет народа нашег означио за бана свога, — за вођу свога у бурном времену садашњем, — а премилостиви наш владар, да те је одабрао, именовао и потврдио. Од сињега мора до карпатских гора — и даље, по свему Славенству заорио је један глас, један клик: »Да живи предобри наш краљ Фердинанд! Да живи наш бан Јелачић!«

»У истину је велик и знаменит овај догађај. У њему леже најлепше наде наше, у њему лежи добра срећа и красна будућност југославенских народа. Потомак славних преткова — из чисте крви славјанске — опојен и одгајен млеком велике матере Славе — од детињства па све до сада си под оружјем легао и устајао, а народом својим мудро управљао. За то нам и можеш јемчити, да ћеш верно и савесно — кроз све дане живота твога, који нека буде многољетан — носити ово, на те данас наложено велико и огромно бреме онако, како си сада свечано присегао Богу, краљу, народу и уставу државном; да ћеш крепком мишицом својом до последње капи крви против свакога и унутарњег и вањског непријатеља јуначки бранити и штитити престол краља нашега и пресветле обитељи његове, милу домовину нашу, јуначки народ наш, слатку народност нашу, свете цркве наше и слатку слободу народа нашег; да ћеш сваком кројити једнаку правицу; да ћеш, напокон, као добар и брижљив отац верно и без умора носити бригу о просветљењу, те о сваком напретку његовом и побољшању душевног и телесног стања његовог.

»Ово су слатке наде наше; ово су света обећања твоја. Дај Боже, да нам се испуне! Дај Боже, да их славно и савршено обистиниш ти, преузвишени наш бане, мила крви и дична главо наша! Даће Бог, јер је ово све његова света воља; а Божја воља мора бити истина, мора бити испуњена. Ми ћемо сви пред Богом на колена пасти и од милосрђа његова просити, да на тебе излије Божанатвене даре своје, да те умудри премудрошћу својом, да ти удели савете своје, да окрепи јуначку мишицу твоју, да те покрије штитом свемогуће деснице своје, да овенча милу главу твоју неувелим венцем славе и победе! Што год будеш почињао, што год радио — све у име Бога ради! Ко на том темељу ради, на тврдој стени изиђе, добро изиђе. Смело брани правду и истину, брани светлу кућу аустријску, брани опће благо наше: слатку слободу народа, милу народност нашу, част и славу троједне краљевине. Брани, велим, ова драгоцена блага храбро и одважно, па никада не сумњај о добром успеху. Та с тобом је правда, с тобом је јуначки народ, с тобом је свемогући Бог! — Да живи преузвишеми наш бан, наша дика и јуначки понос наш!«

Усхићени народ понео је на то на рукама у саборну цркву св. Марка љубимце своје: бана Јелачића и патријарха Рајачића. После две стотине година, сада је опет једанпут отпојана у цркви св. Марка служба на милом народном језику. Свету мису служио је сењски бискун Мирко Ожеговић. После тога пођоше сви заједно у српску цркву, »да се тамо такођер помоле Богу, па да му се захвале на тој милости, што нам је уделио таковог оца, као и за знак, што су браћа источне и западне цркве, Срби и Хрвати, једно срце и једна душа у два тијела, што — ће ако Бог даде — на вијеке остати. **Проклет био онај и у црној земљи, ко би хотио завадити и раздијелити помирену и сложену браћу"!**

Међутим је и народ имао гостбу своју на »Хармици«. Тамо се делило месо, хлеб и вино — по старом обичају код инсталације новога бана. У вече истога дана приредише сјајну бакљаду бану Јелачићу и патријарху Рајачићу.

М.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Расписује се стечај на три упражњена стипендијска места, и то два за техничаре и једно за реалце, из закладе народних добротвора Луке Миланковића и сестре му Марије Петровићке.

Стипендија износи за техничаре 500 фор. а за реалце 400 фор. годишње и добија се у 10 месечних оброка т. ј. од почетка до свршетка школске године.

Молби ваља приложити крштено писмо, лекарску сведоџбу о здрављу, сведоџбу о свршеним наукама и сведоџбу о сиромаштву.

Рок стечају истиче након 4 недеље рачунајући од првог увртшења. Молбенице ваља послати потписаном председнику.

Из седнице црквеног одбора срп. прав. црк. шк. опћине у Новоме Саду, 22. јуна (4. јула) 1898 г.

К. Миловановић перовођа. **П. Попадић** председник. 3—3 326

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића** и жене му **Саранфиле** стечај на једно стипендијско место са годишњом стипендијом од 600 круна (300 фор.) и то: за ученике ратарске струке.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у кога ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земаља под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића, Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, који одреди „Матица Српска“.

Првенства при избору имају деца Исидора Радмановића, сестрића завештачева; за тим деца његова кума Дамјана Јеврића, пароха у Јамини, његова кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да су сиромашни и за науку способни.

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенство, не исцрпу установљене стипендије.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20. јула (1. августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, неће се узимати у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25. јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 3 3 319

Стечај.

Расписује се стечај на два места из стипендијске задужбине **Христифора Шифмана** и то једно са годишњом стипендијом од 250 фор. за слушаоце уметности и једно са годишњом стипендијом од 200 фор. и то за слушаоце виших педагогијских наука.

Стипендију за педагогију могу тражити православни Срби из Угарске, који су свршили најмање шест гимназијских разреда или приправничке науке с врло добрим успехом. За слушаоце уметности тражи се потребна квалификација.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4 лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој првенство на ову стипендију имају новосадски синови а после њих или ако таквих не би било, Бачвани.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20. јула (1. августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклога рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25. јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 3 3 320

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Гедеона Дунђерског** (Геце) расписује се стечај на четири стипендијска места.

Стипендија износи годишње 500 фор. за ученике гимназијске реалне, економне, занатлијске, трговачке или ма које врсте више стручне школе.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накалемљеним богињама.

По вољи завештачевој имају првенство на ту стипендију ученици из породице му и то десцендентални питомци његови а затим и ученици родом из Сентомаша, а ако имају особине, које се од таквих у основном писму тражи.

Питомци ове задужбине морају слушати своје науке на школама у Угарској а стране више школе могу похађати тек с дозволом вис. кр. угар. министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20. јула (1. августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25. јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 3—3 321

Стечај.

Расписује се стечај на једно евентуално два места из стипендијске задужбине **Павла Јовановића** са годишњом стипендијом од 500 ф. (евент. 600 фор.) за слушаоце политехнике.

Молбеници ваља приложити ове сведочбе: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој морају му питомци слушати политехнику у Бечу или Прагу и на крају сваке године поднети „Матици Српској“ расправу на српском језику ма из ког предмета, који су слушали. Теме за те расправе ваља да су од општег садржаја и значаја.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20. јула (1 августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25 јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 3—3 316

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Симе Ђорђевића** расписује се стечај на једно евент. два стипендијска места.

Стипендија износи годишње 600 фор. за слушаоце политехнике; 500 фор. за ученике горње реалке; и 400 фор. за ученике ниже реалке

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; и 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој првенство на стипендију имају ученици родом из Мола; свакако се од молиоца захтева одличан успех у наукама.

Питомци ове закладе морају слушати науке на реалним или вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку техничких наука моћи ће сваки питомац, који своје науке с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту сврху да се може спремити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“ којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20 јула (1. августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25. јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с р.
секретар. 3—3 317

Стечај.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине **Гавре Романовића** са годишњом стипендијом од 300 фор. (евент. 400 фор.) за слушаоце економских, занатлијских и трговачких школа.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарска сведочба о здрављу и накаламљеним богињама.

По вољи завештачевој имају првенство на стипендију, при једнакој способности, ученици родом из Вуковара.

Питомци ове закладе имају слушати своје науке у школама у Угарској, а школске заводе у страним земљама моћи ће полазити само с дозволом високог кр. угарског министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 20. јула (1. августа) ове године.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду 25. јуна (7. јула) 1898.

Председник „Матице Српске“
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 3 - 3 318

СТЕЧАЈ.

На овдашњој српско-народној основној четврторазредној школи упражњено је учитељско мјесто.

Плата је 500 фор., (пет стотина) стан огрјев и врт.

Дужности су: Дјецу у прописаним предметима и црквеном појању обучавати, у цркви за пјевницом појати и у општинским сједницама перо водити.

Понуде, уз које ваља приложити: крсни лист, сједоџбу о свршеним наукама и свједоџбу политичног владања. треба најдуже до 20. јула по ст. кал. овој општини послати.

Првенство имају учитељ. матуранти па богослови.

Српско-православна црквено школска општина.

Обудовац, 20. јула 1898.

Перовођа: Мих. Стојчевић с. р свештеник и учитељ.
Предсједник: Тодор Јокановић с. р.
2—3 328

СТЕЧАЈ.

На овдашњој српско-народној основној мушкој школи упражњено је једно учитељско мјесто.

Плата јр 700 фор. (седам стотина) стан и огрјев а од погреба, гдје позван буде, 1 фор.

Дужности су: У два разреда прописане предмете предавати, дјецу црквеном појању учити, те у цркви при богослужењу за једном пјевницом појати.

Понуде, уз које треба приложити: крсни лист, свједоџбу о свршеним наукама и свједоџбу политичног владања, ваља најдуже до 20. јула по ст. к. овој општини послати.

Српско-православна црквено школска општина.

Брчко, 25 јуна 1898.

Перовођа: Воислав Борић, шк. управитељ.
Предсједник: Јефто Д. Костић.
2 3 327

Натјечај.

На овдашњој српско-православној основној школи упражњено је мјесто једноразредног учитеља. Годишња плата је 600 форината, стан и огрјев у нарави, или 120 фор. у име тога. Након свако пет година службовања повисује се плата са 50 фор.

Пошто ова опћина на сваки начин намјерава основати пјевачко друштво, то ако би изабрани доказао, да је способан за управљање кором, имаће у име тога годишње 200 фор. плате.

Ваљано снабдјевене молбенице са свједоџбом о политичном и моралном владању, ваља слати потписаном одбору ове опћине, најдаље до 1. августа (по ст. кал.) о. г

Бијељина, 28. јуна 1898 године.

Срп. правосл. црквено школски одбор.
Предсједник.
Симо Јовановић.
2 3 331

ПРОДАЈА или ЗАКУП

ПОСЈЕДА

ОД 142 ЈУТРА ДОБРЕ ЗЕМЉЕ

и

ПАРНОГ МЛИНА.

Слободни земљиштни посјед састоји се из 105 **јутара** ораница и ливада, **16 јутара** шљивника (3000 шљива) и **21 јутар** храстове шуме, затим из господарских зграда: 3 куће за становање, хамбар за кукуруз и храну. 3 штале, 2 пушнице за шљиве (француска и домаћа) зграда за воденицу итд.

Паромлин је по најновијем систему и сасвим нов уређен, а у раду од 2 године. Исти се састоји из строја од **16 коњских снага, 2 пара 48" камења. 2 пара ваљака, машина за чишћење коперaја 5 цилиндера, машина за грис, 10 ауфцуг** итд.

Годишња израда млина је **15.000** до **20.000** метарски центи.

Млин или посјед продаје се и засебно, а посјед уједно или у парцелама, све уз повољне увјете.

☛ **Половине куповнине може евентуално остати и као хипотека. Под закуп издаје се само на више година, а уз довољну кауцију или јамчевину.**

Све се налази у граду Брчка (жељезничка и паробродарска станица).

Упитати се код власника Стеван Карамата секретара Српске Банке у Загребу.
2—2 329

СУВЕ РИБЕ

више метери, међу којом највише штука, затим шарана, деверика и јазова, ове године хватане и сушене, разне крупноће имадем на продају.

Адашевци, пошта Шид (Срем).

Илија Добрић.

324 2—2

СПОМОЋНИКА

старијег, вештог детајлисту, који говори осим српског још немачки и мађарски језик, потребујем за своју колонијалну и деликатеса радњу у Новом Саду.

Д. Кода.

402 3—3

За моју **шпецерајску и мешовиту** трговину требам једног млађег **помоћника.**

Ступити може одма.

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИН
у Илоку.

333 1- 2

ВРБОВИ И РАСТОВИ ЦЕПАНИЦА

требам повећу количину. Ко има на продају нека се с понудом и ценом обрати на мене. **Коста Михајловић,**
у Жабљу.

332 1—2

ТРГОВИНА
МЛАДЕНА НАСТАСИЋА
У МОХОЛУ

треба два помоћника. **једног шпецерајисту** и **једног мануфактуристу** Млађи **момци имају првенство.**

Потребујем и **једног шегрта.** 325 1—1

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА
У ПАНЧЕВУ

треба једног старијег и једног млађег помоћника; захтева се потпуно знање у српском, мађарском и немачком говору. Ступање одма. Потребује и једног шегрта 330 2—2

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈОВАНА СЕКУЛИЋА
У МИТРОВИЦИ

потребује два добра рутинирана помоћника. Знање српског, немачког и мађарског језика нужно је. Првенство имају они који одма ступити могу, евентуално до 25. о. м 337 1—2

ВАЖНО ЗА ТАМБУРАШЕ.

Траже се добро **нотални тамбураши**, који би желели поћи у свет, на готев **ангажман** и то један „**примаш**“, један „**терц-брачиста**“, један „**брачиста**“ и један „**зборовођа.**“ **Предност имају они који су уједно и певачи.**

Адреса: **Alois Wodupivac** De Coster Freres & Soeurs Chausse de Vaterloo Neele 181. Langeveld — **Brüssel** in Belgien.

313 2—2

ВИНСКЕ ФАРБЕ
ВИНСКОГ КАМЕНА
ВИНСКОГ ЗЕЈТИНА
ВИНСКЕ СЛАДЕ
ВИНСКОГ ШПИРИТУСА
ЖЕЛАТИНЕ
ТАНИНА

добија се најбоље **само** код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА СИНА
У ИЛОКУ.

3—3 300

Одговори уредник Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра. Свет. Милетића у Новом Саду.